

Tennisser Wesley Koolhof strandt al direct in Rotterdam

Wesley Koolhof is er vorige week niet in geslaagd ver te komen op het ATP500-toernooi in Ahoy. De dubbel tennisser uit Duiven strandde al in de eerste ronde in Rotterdam.

Met zijn Britse dubbelpartner Neal Skupski was Koolhof niet opgewassen tegen de Duitsers Kevin Krawietz en Tim Puetz. Vorig jaar haalde het duo nog de halve finale in Rotterdam, in 2017 stond de Duivenaar met landgenoot Matwé Middelkoop zelfs in de eindstrijd in sportpaleis Ahoy.

Dat zat er nu geen moment in. Koolhof en Skupski, die een sterk 2022 kenden en daarin de nummer 1 van de wereld werden, gingen er tegen de Duitsers met 6-3, 6-3 af. Als gevolg van deze nederlaag raken de Nederlander en de Brit ook hun eerste plaats op de wereldranglijst kwijt (aan de Amerikaan Rajeev Ram).

Koolhof en Skupski spelen volgende week op het ATP500-toernooi in de Mexicaanse stad Acapulco, waarna op 8 maart de Noord-Amerikaanse toer begint. Die leidt het duo eerst naar de masters in Indian Wells en dan naar de masters in Miami.

PreZero: tien nieuwe elektrische afvalvoertuigen

Afvalbedrijf PreZero voegt de komende maanden tien nieuwe elektrische voertuigen toe aan het wagenpark op de locatie op bedrijventerrein InnoFase in Duiven.

De wagens gaan huishoudelijk afval inzamelen in de regio Arnhem. PreZero wil zo de CO2-uitstoot verminderen. Het gaat om een zijlader en zeven trucks met met een kraakpers voor het legen van minicontainers, een bakwagen voor klein chemisch afval en een kraanvoertuig voor ondergrondse containers.

De locatie van PreZero in Duiven beschikt over een laadplein, waar de accu's in anderhalf uur kunnen worden opgeladen. Daarna kunnen ze ongeveer tweehonderd kilometer rijden.

Vrijkaarten voor Mini Keukenhof

De Zevenaarders Hans Kuijper en John Freires, die in december in de regio gratis bloembollen hebben uitgedeeld, stellen voor genodigden vrijkaarten beschikbaar voor een bezoek komend voorjaar aan de Mini Keukenhof.

Met de kaarten voor de Mini Keukenhof wil het tweetal door corona getroffen bedrijven, organisaties, hulpverleningsdiensten en het personeel van ziekenhuizen, zorginstellingen, de horeca en de musea ondersteunen.

Op de Mini Keukenhof, gelegen op een privéterrein langs de bosrand van het Montferland, zijn komend voorjaar duizenden exclusieve tulpen en andere bloemen te bewonderen. De bollen zijn geleverd door Maveridge, bloembollenexporteur en leverancier van de Keukenhof.

Graven in de vuurlinies van de Liemers

Schrijver Karin van Veen haalt onbekend oorlogsdrama voor voetlicht

Jennifer Faasen

Loopgraven? Dan denk je aan de Eerste Wereldoorlog, toen miljoenen soldaten de dood vonden in de modder van België en Noord-Frankrijk. Ook nu, in Oekraïne, zijn loopgraven in gebruik. Foto's tonen een lugubere gelijkens tussen de Somme (1917) en Bachmoet (2022). Maar wat veel mensen niet weten, is dat ook de Liemers ooit bezaaid was met loopgraven. Onderzoeker Karin van Veen schreef deze onderbelichte geschiedenis op in het boek 'Graven in de vuurlinie.'

We schrijven eind september 1944. De Slag om Arnhem mislukt en 200.000 mensen langs de Rijn moeten vertrekken. In de Liemers wordt de ontruimde zone een Duits front- en spergebied. Terwijl dorpen en steden acht maanden lang spookachtig leegstaan, moeten Nederlandse mannen tussen Spijk en Rhenen een Duitse verdedigingslinie aanleggen. Deze dwangarbeiders graven letterlijk in de vuurlinie, pal in het schootsveld van de geallieerden. Als in april 1945 de bewoners terugkeren in de Liemers, vragen ze zich af: Wat is hier gebeurd?

Het antwoord staat in het nieuwe boek 'Graven in de vuurlinie. Gelderland 1944-1945. Leven in het spergebied langs de Rijn.'

'Toen ik een luchtfoto vergrootte, kwamen de loopgraven tevoorschijn'

Dit eerste deel van een drieluik gaat over de Liemers. Het ligt, vers van de pers en anderhalve kilo zwaar, te pronken op de tafel van Karin van Veen (59), die inmiddels druk bezig is met het afronden van deel II (Arnhem), dat in september verschijnt. In september 2024 volgt Deel III (De zuidelijke Veluwezoom).

Nieuwsgierig

Karin heeft een grillige loopbaan gehad. Van jongste medewerker op een accountantskantoor, naar vormgever en redacteur van studiemateriaal. Van programmamedewerker binnen de internationale ontwikkelings-samenwerking tot zelfstandig ondernemer, webredacteur en planner. Tussendoor veel gereisd, tot in de Stille Zuidzee. Daar verdiepte ze zich via het thema tatoeages in de culturen van de verschillende eilanden. Dichter bij huis dook ze in de geschiedenis van haar Leidse voorouders. "Ik ben nieuwsgierig, wil weten hoe het zit. Toen ik onderzoek deed voor mijn voorouderproject 'Familiesporen' vond ik een goudmijn. Geweldig! Drieduizend pagina's met vondsten die teruggaan tot 1540."

Hoe komt een senior onderzoeker uit Leiden, sinds 2015 wonend in Oosterbeek, op het idee om een boek te schrijven over loopgraven langs de Rijn? Dat komt door de deuren in haar Oosterbeekse woning. Lang verhaal kort: toen Karin zich afvroeg waarom haar kelderdeur zoveel mooier was dan de deur in de hal, vertelden haar burens dat tijdens de oorlog deuren uit de huizen waren gehaald om daarmee de wanden van loopgraven te verstevigen.

"Die loopgraven lagen hier vlakbij. In 2020 zocht ik foto's ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de

Onderzoeker en schrijver Karin van Veen in Loo op een van de locaties van de loopgraven.

straat waar ik woon. Toen ik een luchtfoto vergrootte, kwamen de loopgraven tevoorschijn."

Tot op de bodem

Het was het begin van een speurtocht naar het achterliggende verhaal van de loopgraven in de Veluwezoom, Arnhem en de Liemers. "Ik ben er fulltime mee bezig. De mensen die hier vandaan komen, konden er niets over vertellen, behalve dat er inderdaad dwangarbeiders waren geweest." Die dwangarbeiders verbleven in NSDAP-kampen, waarvan de Turmac-fabriek in Zevenaar de grootste was.

Karin dook in archieven en spitte de onderbelichte geschiedenis van de loopgraven tot op de bodem uit. Ze laat onder meer de toenmalige ooggetuigen aan het woord, puttend uit niet eerder gepubliceerde brieven en dagboeken. Haar boek bevat verhalen over Zevenaar (dat nét niet werd ontruimd), Westervoort, Duiven, Groesen, Loo, Pannerden, Herwen, Aerdt, Lobith, Tolkamer, Tuindorp en Spijk. De kernvraag binnen haar onderzoek: Hoe houd je je staande wanneer alle zekerheden van een normaal functionerende maatschappij wegvallen?

'Als in april 1945 de bewoners terugkeren, vragen ze zich af: wat is hier gebeurd?'

Pannerden had op 24 september 1944 de primeur. Het dorp werd als eerste ontruimd. "Daarna werd de Liemers vanuit het westen steeds verder ontruimd. In het spergebied werden geen pottenkijkers geduld. Toch bleven er tot een paar weken voor de bevrijding nog mensen achter, onder andere in steenfabrieken en boerderijen in Pannerden en Loo. Daar werden ze zwaar beschoten."

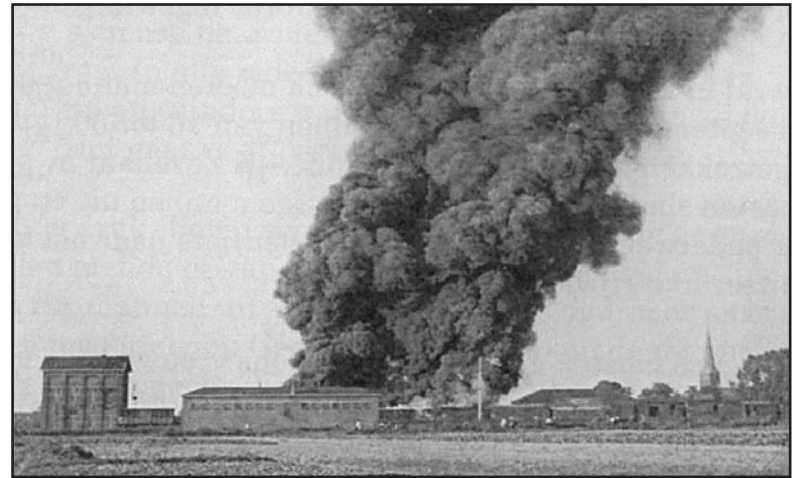
Historische kringen

Karin heeft veel moeite moeten doen om foto's te vinden. Daarbij kreeg ze veel hulp van de Heemkundekring Rijnwaarden en andere historische kringen. Ook het Liemers Museum stak de helpende hand toe.

"Daardoor heb ik de Liemers goed in het boek kunnen zetten. Juist de kleinere plaatsen krijgen aandacht, met echte, uit het leven gegrepen verhalen. Veel drama, maar er zit ook veel humor in. Een van de zeldzame foto's in het boek is die genomen vanuit het gemeentehuis in Pannerden, naar de kerk

Graafwerk voor de loopgraven tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Brandende olietanks op het sporeplacement in Zevenaar.

Nederlandse militairen bij Fort Westervoort in een loopgraaf langs de IJssel. Ze bewaken de Westervoortse brug tijdens de mobilisatie in 1940.

waar de toren vanaf is geschoten."

De vuurlinie en de bijbehorende verhalen raken na de oorlog in de vergetelheid. De meeste dwangarbeiders zwijgen na thuiskomst. Een enkeling schrijft zijn ervaringen op. 'In de hoop dat ze worden herinnerd.' Niet wetend dat zijn wens bijna tachtig jaar

later vervuld zou worden.

Info: Graven in de vuurlinie. Gelderland 1944-1945. Leven in het spergebied langs de Rijn. Deel I De Liemers, 336 pagina's, 130 zwart-wit afbeeldingen en 10 militaire kaarten in kleur. Het boek is verkrijgbaar bij Graven in de vuurlinie, gridvl.nl.